

ISPITNI
CENTAR
DRŽAVNO
TAKMIČENJE 2024.

AUTOR/AUTORKA TESTA _____

RECENZENT/RECENZENTKINJA _____

PODGORICA, _____ 20____ GODINE

SREDNJA ŠKOLA, III i IV RAZRED

ISTORIJA

UPUTSTVA ZA TAKMIČARE:

- svi takmičare počinju rad na testu u isto vrijeme i u istoj prostoriji,
- svaki takmičar sjedi sam u školskoj klupi,
- test traje sat i po (90 minuta),
- zabranjeno je lažno predstavljanje takmičara,
- zabranjeno je korišćenje mobilnih telefona tokom rada na testu,
- zabranjeno je pričati sa drugim takmičarima dok test traje,
- na klupi takmičar može da ima samo odštampan test sa pitanjima, hemijsku olovku (jednu u rezervi),
- kontrolori na testu mogu takmičarima dozvoliti da na klupi drže flašu sa vodom i papirne maramice ako procijene da je to neophodno,
- test se popunjava isključivo hemijskom olovkom (plavo ili crno mastilo),
- zabranjeno je prepravljanje već datih odgovora, jednom upisani odgovor ili zaokruženi odgovor ne smije se prepravljati, u slučaju da se to uradi odgovor neće biti priznat,
- prije početka testa kontrolor je dužan da takmičarima saopšti pravila rada na testu i ponašanja u učionici,
- kontrolor upisuje poene i vrši druge intervencije prilikom ocjenjivanja testa hemijskom olovkom (crveno mastilo).

Dragi takmičari,

prije početka izrade testa pažljivo pročitajte svako pitanje, potom ih rješavajte.

Želimo Vam puno uspjeha u radu.

1. Na praznim linijama upiši imena renesansnih autora poznatih likovnih djela:

- a) "Bogorodica u pećini" Leonardo da Vinči,
- b) "Atinska škola" Rafael Santi,
- c) "Bah i Arijadna" Ticijan Večelio,
- d) "Čovjek sa plavim očima" Albreht Direr.

(4 boda)

2. Pažljivo pročitaj tekst:

"Našu državu smatraju bogatom što ona doista i jeste, ali bogatstvo ne pripada svima. Gramzivi vlasnici manufaktura su privatnu svojinu zaštitili svim mogućim zakonima a ,ograđivanjem´ su seljake doveli do ivice gladi. Zamišljam da ćemo jednog dana živjeti u pravednijem društvu u državi, koja bi poput nekog ostrva, bila odvojena od loših uticaja lihvara i špekulanata, bez privatne svojine, gdje bi svi morali da rade ali bi i mogli da žive od svoga rada."

Napomena: tekst je izmišljen, ali je u njemu data glavna ideja i misao koja je izložena u jednom političko-filozofskom romanu objavljenom 1516. godine na latinskom jeziku da bi ubrzo bio preveden na više drugih jezika.

Tvoj zadatak je: na praznim linijama upiši tačne odgovore

- a) kako se zove djelo?
Utopija,
- b) kako se zove njegov autor?
Tomas Mor,
- c) koju državu tj. njen društveno-ekonomski sistem je izložio kritici?
Englesku,
- d) kako se zove vladar koji je poslije sukoba sa autorom djela odobrio smrtnu kaznu za autora?
Henri VIII Tjudor.

(4 boda)

3. Zaokruži tačan odgovor: kako se zvao sveštenik i glavni štampar u štampariji Đurađa Crnojevića?

- a) kir-Kozma (Jovan),
- b) Strahinja,
- c) Stefan,
- d) **Makarije.**

(1 bod)

4. Krajem XV i u XVI vijeku ostvarena su velika geografska otkrića koja nijesu imala samo naučni karakter već su prvenstveno sprovođenja radi ekonomskog interesa:

Tvoj zadatak je: na praznim linijama iza rednih brojeva i imena vođa ekspedicija lijeve kolone upiši početno slovo iz desne kolone ispred teritorije i godine da bi dobio tačne odgovore ko je predvodio ekspedicije i kada su bile.

1. Kristifor Kolumbo c	a) uništenje države Inka i grada Kusko 1533.,
2. Frensis Drejk g	b) otkriće zapadne obale Afrike 1487-88.,
3. Pedro Kabral e	c) četvrto putovanje do Amerike 1502.,
4. Bartolomeo Dijas b	d) otkriće Grenlanda 1585.,
5. Francisko Pizaro a	e) otkriće Brazila 1500.,
6. Džon Devis d	f) uništenje države Asteka 1521.,
7. Ernan Kortes f	g) druga uspješno izvedena plovidba oko svijeta 1577-80.

(6 bodova)

5. Dopuni rečenice tačnim odgovorima:

Španski plemić **Ignasio Lojola** (1) je 1534. godine sa svojim najvjernijim pristalicama osnovao novi monaški red pod nazivom **Društvo Isusovo (priznaje se i: jezuitski red** (2) koji je 1540. godine potvrdio papa **Pavle III** (3). Red je imao vojničku organizaciju i disciplinu i ubrzo je postao udarna snaga katoličke crkve u borbi protiv reformacije i svih protivnika katoličke crkve. Stavili su pod svoju kontrolu i rimsku inkviziciju koja je osudila na smrt kao jeretika i javno spalila u Rimu 1600. godine poznatog naučnika i filozofa **Đordana Bruna** (4) zato što je podržavao učenje Nikole Kopernika.

(4 boda)

6. Pažljivo pročitaj tekst:

„Istorija našeg neprijateljstva sa Mavarima je duga i krvava još od VIII vijeka kada su stupili na naše tlo. Dugo smo čekali i dočekali rekonkistu kojom smo ujedinili našu državu. I nakon rekonkiste jedan dio ovog naroda druge vjere, je ostao u našoj ujedinjenoj kraljevini da živi i trguje. Moj đed a poslije njega i moj otac su ih pokrštavali i prevodili u katoličanstvo ne dirajući njihove druge običaje na šta su oni odgovorili neposlušnošću koja je buknuła dvogodišnjom pobunom koju je moj otac ugušio godinu dana prije pobjede naše i savezničke flote kod Lepanta. Nakon nove pobune sada i ja njegov nasljednik nastavljam borbu do konačnog istjerivanja ovog neprijateljskog naroda iz naše kraljevine i zato objavljujem zakon o njihovoj deportaciji.

Napomena: tekst je izmišljen ali u njemu su date činjenice koje govore o viševjekovnoj borbi jedne evropske države protiv Mavara. Sukob je okončan njihovim porazom i nasilnom deportacijom.

Tvoj zadatak je: na praznim linijama upiši tačne odgovore.

- a) koje godine se dogodila rekonkista?
1492. g.
- b) u kojoj evropskoj državi se dogodila?
Španiji,
- c) kako se zvao kralj za vrijeme čije vladavine se desila rekonkista?
Ferdinand Aragonski,
- d) kako se zvao kralj koji je ugušio pobunu Mavara godinu dana prije bitke kod Lepanta?
Filip II Habsburški,
- e) kako se zvao vladar koji je naredio prisilnu deportaciju Mavara?
Filip III Habsburški,
- f) kako su nazivani pokršteni Mavari?
Morisci.

(6 bodova)

7. “Čija zemlja, njegova i vjera”.

Na praznim linijama upiši tačne odgovore:

- a) u kojem gradu je održan sabor, koji je rješavao pitanje slobode izbora vjere u njemačkim državama, u XVI vijeku kada je i nastala ova izreka?
Augsburgu,
- b) koje godine je održan sabor?
1555. g.,
- c) koji car je predsjedavao saborom?
Karlo V Habsburški.

(3 boda)

8. Zaokruži tačan odgovor: za vrijeme kojeg sultana je podignuta "Plava džamija" u Istanbulu?

- a) Sulejman I Veličanstveni,
- b) **Ahmed I,**
- c) Osman II,
- d) Mustafa I.

(1 bod)

9. Zaokruži tačan odgovor: koje godine su obznanjeni "Vlaški statuti" tj. privilegije Srbima u Krajini?

- a) 1530. g.,
- b) 1540. g.,
- c) **1630. g.,**
- d) 1640. g.

(1 bod)

10. Na praznim linijama upiši tačne odgovore:

- a) kako se naziva rat koji počeo osmanskim pohodom na Beč 1683?
Bečki rat (priznaje se i: Morejski rat),
- b) koje godine je rat završen?
1699. g.,
- c) u kojem gradu je potpisan mirovni ugovor?
Sremskim Karlovcima,
- d) koje godine se odigrala bitka na Vrtijeljci?
1685. g.,
- e) kako se zvao crnogorski hajdučki harambaša koji je poginuo na Vrtijeljci?
Bajo Pivljanin.

(5 bodova)

11. Dopuni rečenice tačnim odgovorima:

U XVII vijeku u Engleskoj su djelovale dvije istaknute političke partije. Jednu su činili dvorsko plemstvo, zemljoposjednička aristokratija koji su podržavali kralja i nazivani su **torijevci (priznaje se i: konzervativci)** (1). Drugu partiju činili su predstavnici trgovaca, građana, novog plemstva i bili su protivnici kralja i nazivali su se **vigovci (priznaje se i: liberali)** (2). Ipak, obje partije su se ujedinile protiv kralja **Džemsa II Stjuarta** (3) kada su 1689. godine pozvali namjesnika Holandije **Viljema Oranskog** (4) da preuzme presto. Ovaj događaj je poznat pod nazivom **“Slavna revolucija” (priznaje se i: “Revolucija bez krvi”)** (5) a dotadašnji engleski kralj je prebjegao u Francusku.

(5 bodova)

12. Zaokruži tačan odgovor: kako se zvao autor istorijskih djela *Vijek Luja XIV, Istorija Karla XII, Rusija za vrijeme Petra Velikog*?

- a) Žan Mabijon,
- b) Deni Didro,
- c) Žan Žak Ruso.
- d) **Fransoa Volter.**

(1 bod)

13. Dopuni rečenice tačnim odgovorima:

U **XVIII** (1) vijeku vođena su tri kolonijalna Karnatska rata između dvije evropske države **Engleske** (2) i **Francuske** (3). Ratovi su vođeni da bi se osvojila država **Indija** (4) u Aziji.

(4 boda)

14. Na praznim linijama iza rednih brojeva lijeve kolone upiši početna slova ispred događaja iz desne kolone da bi dobio pravilan hronološki niz iz vremena vladavine Napoleona I Bonaparte.

1. <u>d</u>	a) bitka kod Smolenska,
2. <u>g</u>	b) ukidanje Dubrovačke republike,
3. <u>c</u>	c) proglašenje za doživotnog konzula,
4. <u>f</u>	d) bitka kod Marenga,
5. <u>h</u>	e) uvođenje kontinentalne blokade,
6. <u>e</u>	f) prodaja Luizijane SAD-u,
7. <u>b</u>	g) konkordat sa katoličkom crkvom,
8. <u>a</u>	h) bitka kod Austerlica

(7 bodova)

15. Na praznim linijama upiši tačne odgovore koji se odnose na period vladavine Petra II Petrovića Njegoša.

- a) koje godine je osnovan senat?
1831. g.,
- b) koje godine je Petar II hirotonisan u Petrovgradu?
1833. g.,
- c) koje godine je otvorena prva osnovna škola na Cetinju?
1834. g.,
- d) koje godine su Osmanlije napali Grahovo nakon odbijanja da plate porez?
1836. g.,
- e) koje godine je izvršeno razgraničenje sa Austrijom na primorju?
1841. g.,

(5 bodova)

16. Dopuni rečenice tačnim odgovorima:

Čim su austrijske trupe izbile na granicu sa Pijemontom francuski car Napoleon III Bonaparta (priznaje se i: Napoleon III) (1) u skladu sa prethodnim dogovorom poslao je vojsku u pomoć Pijemontu. U dvije bitke kod Mađente (2) i Solferina (3) 1859. godine austrijska vojska pretrpjela je poraz. Na mjestu predsjednika vlade Pijemonta i vatreni zagovornik italijanskog ujedinjenja tada je bio poznati političar Kamilo Kavur (4).

(4 boda)

17. Dopuni tekst tačnim odgovorima:

Ubistvo srpskog dječaka u Beogradu kod Čukur-česme **1862.** (1) godine, pokrenulo je pitanje opstanka osmanskih vojnih garnizona u Srbiji. To pitanje je konačno riješeno **1867.** (2) godine kada su osmanski garnizoni, shodno prethodnom dogovoru, morali napustiti Beograd i ostale gradove. Velike zasluge za to imao je tadašnji srpski knez **Mihailo Obrenović** (3) koji će stradati u atentatu **1868.** (4) godine.

(4 boda)

18. Na praznim linijama upiši autore književnih djela ruskog realizma:

- a) *Lovčevi zapisi* **Ivan Turgenjev,**
- b) *Braća Karamazovi* **Fjodor Dostojevski,**
- c) *Sevastopoljske priče* **Lav Tolstoj,**
- d) *Revizor* **Nikolaj Gogolj.**

(4 boda)

19. Zaokruži tačan odgovor: u kojoj bici su prvi put upotrebljeni tenkovi?

- a) bitka na Marni,
- b) bitka kod Mazurskih jezera,
- c) **bitka na Somi,**
- d) bitka kod Kaporeta.

(1 bod)

20. Dopuni tekst tačnim odgovorima:

III internacionala (Kominternu) osnovana je u gradu **Moskvi** (1), godine **1919.** (2). Glavni pokretač ideje o stvaranju III internacionale imao je tadašnji vođa boljševičke (komunističke) partije **Lenjin** (3). III internacionala je ukinuta **1943.** (4) godine.

(4 boda)

21. Pored naziva zvaničnih listova (stranačkih organa) upiši imena stranaka koje su ih objavljivale u Crnoj Gori između dva svjetska rata:

- a) "Crna Gora" Narodna radikalna stranka,
- b) "Narodna riječ" Demokratska stranka,
- c) "Crnogorac" Crnogorska stranka (priznaje se i: Federalistička stranka),
- d) "Glas naroda" i "Slobodna misao" Savez zemljoradnika (priznaje se i: Zemljoradnička stranka).

(4 boda)

22. Dopuni rečenice tačnim odgovorima:

Tokom građanskog rata u Kini koji je vođen između pristalica dva pokreta, komunističkog na čelu sa Mao Ce Tung (1) i pristalica pokreta kuonmintanga na čelu sa generalom Čang Kaj Šek (2) došlo je do "Velikog marša" kineskih partizana koji je organizovan u trećoj fazi građanskog rata sa ciljem da se pristalice komunističkog pokreta prebace sa juga na sjever Kine. Marš od godinu dana počeo je oktobra 1934. (3) godine a završen je oktobra 1935. (4) godine. Konačan kraj građanskog rata i pobjeda komunista ostvarena je 1949. (5) godine.

(5 bodova)

23. Zaokruži tačan odgovor: koje godine je Japan napao i okupirao kinesku pokrajinu Mandžuriju?

- a) 1929.,
- b) 1931.**,
- c) 1936.,
- d) 1939.

(1 bod)

24. Na praznim linijama iza rednih brojeva lijeve kolone upiši početna slova ispred događaja desne kolone da dobiješ pravilan hronološki niz događaja iz Drugog svjetskog rata:

1. d a) napad Njemačke na Dansku,
2. a b) konferencija u Kazablanci,
3. c c) napad Njemačke na Jugoslaviju i Grčku,
4. h d) početak sovjetsko-finskog rata,
5. b e) kapitulacija njemačkih snaga u Staljingradu,
6. e f) iskrcavanje Saveznika u Normandiji,
7. f g) bitka u zalivu Lejte,
8. g h) napad Japana na Perl Harbor.

(7 bodova)

25. Dopuni rečenice tačnim odgovorima:

OUN je stvorena na konferenciji u San Francisku 1945. (1) godine. Sjedište OUN-a nalazi se u gradu Njujorku (2). U Savjetu bezbjednosti stalni status broji 5 (pet) (3) država članica. Prvi generalni sekretar OUN-a bio je Trigve Li iz države Norveške (4).

(4 boda)

26. Dopuni rečenice tačnim odgovorima:

Nakon što je egipatski predsjednik Gamal Abdel Naser (1) donio odluku da nacionalizuje Suecki kanal 1956. (2) godine došlo je do rata između Egipta i Izraela i dvije evropske države Francuske (3) i V. Britanije (4) koje su bile saveznice Izraela.

(4 boda)

27. Zaokruži tačan odgovor: koje godine je osnovan Univerzitet Veljko Vlahović?

- a) 1971.,
- b) 1972.,
- c) 1973.,
- d) 1974.

(1 bod)

